

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Факультет
громадського розвитку
та здоров'я

Кафедра права

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО
ПРАВА І ПРОЦЕСУ

Методичні рекомендації

для виконання практичних робіт та самостійного вивчення
дисципліни здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Право»

Львів 2024

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
факультету громадського розвитку та здоров'я,
протокол №2 від 19.09.2024 р.*

Укладач: Наталія СТАСІВ, старший викладач кафедри права, к.ю.н.
Богдан МЕЛЕХ, доцент кафедри права, к. н. з д. у.

Рецензент: Петро ОЛІЩУК, доцент кафедри права Львівського національного університету природокористування

Стасів Н.С., Мелех Б.В. Проблеми цивільного права і процес : Методичні рекомендації для виконання практичних робіт та самостійного вивчення дисципліни здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Право». Львів. 2024. 20 с.

Видається в авторській редакції

© ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького
© Андрій ГУЛИК

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Структура навчальної дисципліни.....	6
Перелік питань та завдань для практичних занять.....	7
Самостійна робота здобувачів.....	15
Індивідуальні завдання.....	17
Рекомендована література.....	18

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Проблеми цивільного права і процесу**» є досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти природи і суті цивільно-правових відносин, засвоєння теоретичних положень науки цивільного права і процесу, формування відповідних професійних компетенцій щодо правильного застосування отриманих знань та правових норм при вирішенні конкретних завдань.

Завдання навчальної дисципліни (ЗК, СК(ФК)):

- **інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

- **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

- **спеціальні (фахові) компетентності:**

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

Вивчення дисципліни завершується заліком.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма здобуття освіти (ДФЗО)						заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
Тема 1. Проблематика цивільного права України. Джерела цивільного права. Цивільне право як наука	5	2	1			2	5	2	2			1
Тема 2. Вчення про фізичну та про юридичну особу	5	2	1			2	5	2	2			1
Тема 3. Об’єкти цивільних прав. Правочини	5	2	1			2	5					5
Тема 4. Цивільні правовідносини	5	2	1			2	5					5
Тема 5. Концептуальні положення про речове право	5	2	1			2	5					5
Тема 6. Теоретичні положення про зобов’язання. Недоговірні зобов’язання	5	2	1			2	5					5
Тема 7. Судова влада і правосуддя в цивільних справах	5	2	1			2	5					5
Тема 8. Принципи цивільного процесуального права	5	2	1			2	5					5
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів	65					65	65					65
Усього годин	105	16	8			81	105	4	4			97

ТЕМА 1**Проблематика цивільного права України. Джерела цивільного права.****Цивільне право як наука.*****План***

1. Загальні риси цивільного права як галузі приватного права
2. Принципи (засади) цивільного права
3. Поняття та види джерел цивільного права
4. Чинність актів цивільного законодавства
5. Аналогія закону та аналогія права
6. Недійсність нормативних актів
7. Значення судової практики

Завдання

Миронов придбав в магазині техніки праску, сплативши за неї 2000 грн. Коли Миронов спробував вдома ввімкнути прилад, він почав диміти і загорівся. Миронов звернувся до магазину про повернення йому сплачених за праску коштів та відшкодування завданої шкоди. Дайте обґрунтовану відповідь стосовно того, чи будуть зазначені відносини регулюватися нормами цивільного права.

Назвіть права споживача при придбанні товару належної якості.

Яким чином мають бути задоволені вимоги споживача придбаного товару неналежної якості?

В чому полягає принцип всебічної охорони і судового захисту цивільних прав?

Тема 2

Вчення про фізичну та про юридичну особу.

План

1. Правовий статус фізичних осіб як суб'єктів цивільних правовідносин _
2. Цивільна правоздатність та дієздатність
3. Місце проживання фізичної особи
4. Фізична особа як підприємець
5. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою
6. Опіка і піклування.
7. Поняття та ознаки юридичної особи
8. Види юридичних осіб.
9. Порядок виникнення і припинення юридичної особи

Завдання

Вирішивши розірвати шлюб, подружжя Куликових склало у письмовій формі правочин, згідно з яким чоловік зобов'язався відмовитись від свого наміру влаштуватись на роботу на завод, де працювала його дружина, а також передати свою частку в праві власності на трикімнатну квартиру, що займає їх сім'я, синові і не вимагати розділення або обміну квартири. Куликова взяла на себе зобов'язання не одружуватися до досягнення їх 14-річним сином віку 18 років та утримувати дитину самотійно, без стягнення аліментів з батька. За рік Куликов дізнався, що його колишня дружина вступила у новий шлюб і тим самим порушила укладений при розлученні правочин. У зв'язку з цим він звернувся до суду з позовом про розділення житлової площі. Куликова, заперечуючи проти позову, посилалася на те, що її обіцянка не одружуватися не має юридичної сили. Щодо зобов'язань її колишнього чоловіка не претендувати після розлучення на житлову площу, то це треба розглядати як добровільну відмову від права, яка має юридичну силу, тим більше, що Куликов постійно

мешкає та прописаний у своїх батьків. У зв'язку з цим позов Куликова про розділ житлової площі, на її думку, задоволенню не підлягає.

Яким є зміст правоздатності громадян?

Чи відповідає правочин, який укладено подружжям, положенням ЦК України про правоздатність?

Тема 3

Об'єкти цивільних прав. Правочини.

План

1. Поняття об'єктів цивільних прав
2. Майно як об'єкт цивільних прав
3. Поняття, специфічні ознаки та правова природа цінних паперів
4. Класифікація цінних паперів
5. Поняття та види правочинів
6. Умови дійсності правочинів

Завдання

Ціш прийшов до комісійного магазину придбати гітару. Гітара разом із набором медіаторів була поміщена у футляр, і поряд з ними знаходилась ціна за цей товар. Ціш пішов до каси і вибив чек на вказану суму. Продавець продав Цішу гітару без набору медіаторів і футляра. Ціш став наполягати на передачі йому медіаторів і футляра. Продавець відповів, що ціна стояла лише за гітару.

Яка класифікація речей має правове значення в цьому спорі?

Хто прав в цьому спорі?

Свою відповідь обґрунтуйте.

Які нормативні акти регулюють це питання?

Тема 4**Цивільні правовідносини.*****План***

1. Поняття та особливості цивільних правовідносин
2. Елементи та види цивільно-правових відносин
3. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин

Завдання

Громадянина Іванова, який проїхав на заборонний сигнал світлофора, зупинив і оштрафував співробітник дорожньої поліції. Іванов вирішив, що накладення штрафу принижує його честь і гідність. Він хотів «налякати» поліцейського і, знову сівши за кермо, направив автомобіль прямо на нього, впевнений, як він сам пізніше пояснював, що співробітник поліції звернеться до втечі, і це «реабілітує» водія в очах його подруги Миронової, яка в той час перебувала в салоні автомобіля. Іванов зробив на співробітника поліції Кошмар наїзд, який привів до тяжких тілесних ушкоджень у останнього і довгострокову непрацездатність. Відносно Іванова було розпочато кримінальне провадження. Крім того, громадянин Кошмар пред'явив позов про відшкодування шкоди його здоров'ю, заподіяної діями Іванова.

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Які галузі права регулюють зазначені відносини?

Які групи майнових відносин, регульованих цивільним правом, Ви можете виділити з умов завдання?

Тема 5**Концептуальні положення про речове право.*****План***

1. Поняття та ознаки речового права. Види речових прав за українським законодавством.
2. Особливості законодавчої конструкції права власності та його змісту. “Тріада” повноважень власника і межі здійснення цих повноважень.
3. Види права власності в Україні.

Завдання

На вимогу Петренка за рішенням суду було встановлено земельний сервітут строком на 5 років. Через рік Петренко свою земельну ділянку продав Владиславу. Власник сусідньої земельної ділянки вважав, що оскільки припинилися обставини, які були підставою для встановлення сервітуту, то має відбутися і припинення сервітуту, оскільки змінився власник земельної ділянки, на вимогу якого було встановлено сервітут. Владислав з цим не згоден.

Проаналізуйте ситуацію.

Тема 6**Теоретичні положення про зобов'язання. Недоговірні зобов'язання.*****План***

1. Поняття та ознаки зобов'язань.
2. Елементи зобов'язань.
3. Підстави виникнення зобов'язань.
4. Система цивільних зобов'язань.

Завдання

Кравченко позичив у Дмитрука 20 000 грн строком на 6 місяців, але в установленний строк грошей не повернув. Через чотири місяці після настання строку виконання договору Дмитрук звернувся з позовом до суду про стягнення з Кравченка 20 000 грн та 3% річних за час прострочення. Кравченко не заперечував проти сплати боргу, однак відмовився сплачувати відсотки. Він пояснив, що кредитор сам винен у тому, що в строк, визначений договором, не забрав у нього кошти. Гроші лежали у Кравченка вдома і всі члени сім'ї були попереджені, що Дмитрук має прийти і забрати ці гроші.

Вирішіть справу. Які будуть наслідки, якщо Дмитрук змінить місце проживання?

Тема 7**Судова влада і правосуддя в цивільних справах.*****План***

1. Поняття та предмет регулювання процесуального права
2. Система та джерела цивільного процесуального права
3. Дія норм цивільного процесуального права

Завдання

1. Які форми захисту порушених прав ви знаєте? Які підстави та умови їх застосування? Які з них слід використовувати у разі порушення: а) прав споживача у роздрібній купівлі-продажу; б) прав виборця під час голосування; в) прав акціонера щодо продажу компанії.

2. Проаналізуйте дві основні теорії визначення цивільного судочинства — О. Бюловата О. Є. Нефедьєва. Охарактеризуйте теорію цивільного процесу як правовідносин і як діяльності. До якої з них ви схилиєтесь? Дайте власні визначення таких юридичних категорій: цивільний процес, цивільне судочинство, цивілістичні процеси та судові процеси.

Тема 8

Принципи цивільного процесуального права.

План

1. Поняття, ознаки, значення та види принципів цивільного процесуального права
2. Окремі принципи цивільного процесуального права

Завдання:

1. Дайте поняття та значення принципів цивільного процесуального права.
2. Охарактеризуйте систему і класифікацію принципів цивільного процесуального права та їх взаємозв'язок.
3. Визначте організаційно-функціональні принципи цивільного процесуального права.
4. З'ясуйте функціональні принципи цивільного процесуального права.

ПИТАННЯ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ

1. Актуальні проблеми та завдання науки цивільного права.
2. Ознаки проблеми та завдання науки цивільного права.
3. Предмет та метод науки цивільного права.
4. Значення науки цивільного права.
5. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб.
6. Індивідуалізація юридичної особи.
7. Припинення та призупинення діяльності юридичної особи.
8. Недійсність правочину та його правові наслідки.
9. Види недійсних правочинів.
10. Теорії юридичних фактів.
11. Виникнення цивільних правовідносин, що не передбачені цивільним законодавством.
12. Поняття та загальна характеристика речових прав на чуже майно.
13. Види речових прав на чуже майно.
14. Право володіння чужим майном.
15. Право користування чужим майном (сервітут).
16. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).
17. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).
18. Проблеми систематизації недоговірних зобов'язань.
19. Загальна характеристика недоговірних зобов'язань.
20. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки.
21. Набуття збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання).
22. Проблеми доступності правосуддя та юридичної допомоги.
23. Принцип змагальності в цивільному процесуальному праві.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання виконується за бажанням здобувачів вищої освіти з метою покращення балу поточного контролю на основі написання реферату на одну із запропонованих тем:

1. Методологія науки цивільного права.
2. Принципи приватного права.
3. Зміст цивільних правовідносин.
4. Цивільно-правова відповідальність
5. Право власності на житло.
6. Захист права власності.
7. Поняття творчої діяльності і права інтелектуальної власності.
8. Спадкування за законом.
9. Спадкування за заповітом.
10. Об'єкти спадкового правонаступництва.
11. Співвідношення цивільного права та цивільного процесу.
12. Історія становлення принципу змагальності: від джерел до сьогодення.
13. Особливості дослідження окремих видів доказів.
14. Засоби доказування в цивільних справах.
15. Експертиза у цивільному процесі.
16. Участь прокурора у цивільному процесі.
17. Заочний розгляд справи у цивільному процесі.
18. Захист прав та інтересів відповідача у цивільному процесі.
19. Мирова угода у цивільному процесі.
20. Історія виникнення інституту апеляції.
21. Нотаріальний процес.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України, 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.
2. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. ВВРУ. 2002. № 21-22. ст. 135.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. ВВРУ. 2003. №№ 40-44. ст. 356.
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон від 18.03.2004 № 1618-I. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144 (із змінами і доповненнями).
6. Про дію міжнародних договорів на території України : Закон України від 10 грудня 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 10. Ст. 137 (із змінами і доповненнями).
7. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2709-15/page>

Базова

1. Чернега В. М. Актуальні проблеми цивільного права та процесу. Ліра-К, 2024. 264 с.
2. Сучасні проблеми цивільного та цивільно-процесуального права (в частині цивільно-процесуального права) : навч.-метод. Посіб / Н. Ю. Голубєва, І. О. Бут, О. О. Полуніна, Ю. І. Полюк, Ю. Ю. Цал-Цалко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 190 с.

Допоміжна

1. Джавадов Х. А. Проблеми ефективності цивільного судочинства: монографія. Київ: Юридична думка, 2018. 333 с.
2. Забезпечення доступу до правосуддя крізь призму запровадження ЄСІТС. Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий

аспекти : Матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 26–27 квітня 2024 р. Львів–Торунь : Liha-Pres, 2024. С.348-349.

3. Кройтор В. А. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблеми сучасної теорії і практики: монографії. Харків: «Право», 2020. 672 с.

4. Майданик Р. А. Розвиток приватного права України : монографія. К. : Алерта, 2016. 197 с.

5. Мелех Б. В. Кодифікація земельного законодавства як засіб усунення правових колізій у нормативно-правових актах. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. №1. С.135-138.

6. Мічурін Є. О. Методологія науки цивільного права. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. 2019. Вип. 28. С. 60-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2019_28_9

7. Стасів Н. С. Реалізація права на отримання пенсії померлого члена сім'ї у взаємодії з органами публічної влади. Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, 19 квітня 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 193–195. URL : <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

8. Стасів Н.С. Зміна підходу до визначення малозначних справ у цивільному процесі України. Юридичні науки: проблеми та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 23–24 лютого 2024 р. Львів–Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 33-36.

9. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. Вид. 4-те, перероб. та доп. / За заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М. М. Ясинка. Київ : Алерта, 2024. 928 с.

10. Юринець В.Є. Актуальні питання цивільного права: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 178 с.

11. Ярема А. Г., Барбара В. П., Григор'єва Л. І., Гуменюк В. І., Домбровський І. П.. Проблемні питання у застосуванні Цивільного і

Господарського кодексів України. А.Г. Ярема (ред.), В.Г. Ротань (ред.). К. :
Реферат, 2020. 336 с.